

David Vikgren

Ur antologin nio, utgiven av Black Island Books
och Norrbottens länsbibliotek, 2002

ISBN 91-972792-8-5

Intervju: Andreas B Nuottaniemi

”Hemma fanns det två diktsamlingar under min uppväxttid, en av Nils Ferlin och en av Strindberg. Det var totalt uteslutet att jag skulle läsa någon av dem.”

När David Vikgren växte upp i Övertorneå var det långt ifrån någon självklarhet att han skulle skriva. Han väljer visserligen att kalla sitt föräldrahem litterärt, men säger att det enbart var så i förhållande till hemorten i övrigt.

– Poesi visste jag knappt vad det var på den tiden. Hemma fanns det två diktsamlingar under min uppväxttid, en av Nils Ferlin och en av Strindberg. Det var totalt uteslutet att jag skulle läsa någon av dem, säger han.

De texter som David Vikgren trots allt skrev i högstadiet användes – delvis som ett ursäktande för själva skrivandet – till ett ”ruttet punkband” som han hade tillsammans med ett antal kompisar.

– Och när jag säger att gruppen var rутten så beror det inte på att jag saknar distans till vad vi gjorde eller så. Vi var helt enkelt ett uruselt band, säger han.

Det var ändå genom punken – och musiken i övrigt – som David Vikgren fick sitt första förhållande till det skrivna ordet. Det var den som sådde fröet så att han kunde bli, som han själv säger, ”en skrivande människa”.

I dag är David Vikgren 25 år gammal. Hans första diktsamling, För en framtida antropologisk forskning, ska ges ut på Wahlström & Widstrand. Han har skrivit ett

stort antal pjäser och regisserat ett flertal. Sedan gymnasietiden livnär han sig mer eller mindre på sitt författande, som förutom redan nämnda genrer även innefattar krönikeskrivande och medverkan i det Luleå-baserade kulturmagasinet Butter.

Trots det ryggas han tillbaka när han hör att han på något sätt skulle kunna kallas poet. Eller dramatiker.

– Det har aldrig funnits något ögonblick då jag har tänkt att ”nu är jag poet!” och jag blir alltid förlägen när jag läser om mig själv i tidningen och tituleras som poet, dramatiker eller någonting annat. Det har säkert till viss del med min bakgrund att göra, skrivande är ingenting man berättar om att man gör. Men samtidigt har det nog mycket att göra med min respekt för yrket också. Jag är inte den som skulle kunna gå omkring i dokusåpan Baren och kalla mig själv poet, utan tycker nog att man måste uppfylla ett antal kriterier först. Bland annat känns det som att man borde vara utgiven innan man blir poet, säger han men tillägger:

– Å andra sidan har jag fått flera av mina pjäser uppsatta och kan ändå inte kalla mig själv dramatiker, så jag vet inte ...

Än i dag, om någon frågar, säger David att

han är ”någon form av skrivande människa”, samtidigt som han skruvar förläget på sig.

Förutom punkten finns det ett antal olika händelser och faktorer som David Vikgren kan peka på när det handlar om saker som har influerat hans skrivande. En av de viktigaste var Peter Birros bok *Under bordet*, som han läste på gymnasiet.

– Jag tyckte att den var skitbra då när jag läste den, och om den verkligen är det vet jag inte men det spelar heller ingen roll. Det fanns så mycket som tilltalade mig i *Under bordet*. Bara det faktum att en göteborgare i keps och skinnpaj, som gillade Morrissey precis som jag, kunde skriva böcker var ju helt fantastiskt. Det fick mig på något sätt att tänka att ”kan han så kan jag”.

I dikten *Vajrar*, hämtad ur första delen av *För en framtida antropologisk forskning*, nämner Vikgren ytterligare tre stora inspirationskällor från gymnasietiden som lever kvar.

Om nätterna, i vaket tillstånd eller i drömmen, sitter jag oigenkännlig i kökdunklet / och ser tunga fraktfordon rusar genom rullande tunnlar snö. Stunder då jag inte / längre finner ro att lyssna till nattradion, läsa om Woland, Josef K, Pyret eller i / dödsannonserna, föreställer jag mig de oändliga ödetrakter och ogästvänliga / passager genom vilka miltals av kraftledningsvajer löper. Nynnandes av köld / ljuder de in i det förflutna, som en långträdare vid vägkanten stillad där lasten för / ett välkänt oväsen, sirenlikt mellan poler, levande som död. Motorvägen klyver en / mörk horisontlinje. Begränsningen ligger i blickens kapacitet att omfamna. / Avstånden börjar och slutar i mig.

Woland är mästaren i Bulgakovs *Mästaren och Margarita*, Josef K huvudpersonen i Kafkas *Processen* och Pyret den märklige pojke som sägs ska ha nedtecknat Nikanor Terratologens *Äldreomsorgen i Övre Kågedalen* på tapetremsor. Alla tre är böcker som David läste på gymnasiet och som han nu ständigt återvänder till.

– Framför allt var *Äldreomsorgen* ... en grym läsupplevelse för mig. Den är så befriad i sitt språk, tonen är så rå och den bryter mot alla regler på ett sådant sätt att den även befriade mitt språk. Jag har läst den hur många gånger som helst och den betyder fortfarande oerhört mycket för mitt skrivande, säger han.

I *För en framtida antropologisk forskning* är det lekfulla förhållandet till språket särskilt tydligt i den tredje delen där orden närmast flyter fram på pappret.

du ska dra dig undan alla erbjudanden och utan att räcka upp handen / tränga undan de matematiska hemuppgifterna i anteckningsblocket som boskap / råmande ska du rusa skör längs dikeskanten i din farsas gigantiska stövlar och / falla handlöst i gräset och välja att ligga kvar tills du känner en våt varm mule / vila mot ditt öra viska och du ska uttyda en röst bakom mullret inlåst och den / ska du svara jag kommer sträcker mig längre in än vad som krävs

Det finns en tydlig skillnad mellan de olika delarna i David Vikgrens diktsamling. Enkelt uttryckt kan man säga att den första och den andra delen betonar innehållet mer än formen, medan den tredje sätter musikaliteten och rytmen främst.

Men en sådan gränsdragning är högst relativ, i och med att det är uppenbart att inne-

hållet väger tyngst i allt som Vikgren gör.

– Det är som sagt ingen självklarhet för mig att skrivandet är ett jobb, därför måste jag hela tiden rättfärdiga för mig själv att jag gör det jag gör, genom att utgå från ett ädelt syfte. Det ädla syftet har för mig alltid varit att, såväl för mig själv som för andra, synliggöra vissa världar som kanske inte hade upptäckts annars.

De världarna är framförallt hemmahörande i det Tornedalen som han växte upp i. För det som under tiden han bodde där tycktes vara världens tråkigaste ställe, har efter flytten söderut visat sig besitta dimensioner och berättelser som han då aldrig hade kunnat ana.

– Det blev tydligt för mig första gången när jag gick en manusförfattarlinje i Göteborg för några år sedan. Jag var den enda som kom så här långt norrifrån och mina historier från Övertorneå, som jag aldrig hade tillskrivit något värde, verkade oerhört intressanta för de andra. För dem besatt de en slags exotism

som jag, naturligtvis, aldrig hade sett tidigare. Och då förstod jag att det var av stor vikt att jag berättade om de här personerna och händelserna. Det finns så mycket intressant här uppe och jag känner mig bara i begynnelsen av det hela än så länge. Jag vet inte riktigt vad jag ska göra, men jag vet varför jag ska göra det. Att göra världen större, mer begriplig, det är enligt mig en av konstens absolut viktigaste uppgifter.

Återberättandet av enskilda minnen blir i boken emellanåt närmast maniskt detaljerat. Det är detta – eller snarare den sinnesstämning som åstadkommer detta – som enligt David Vikgren är formen i hans dikter.

– Det kommer när man minst anar det, säger han, och är väl helt enkelt någon slags ... koncentration. Jag blir lika förvånad varje gång det händer och efteråt häpnar jag över vad jag har lyckats åstadkomma. Det är märkligt, men så har det varit med alla pjäserna, och så var det även nu med den här boken. ∞

Minnet av en sol som aldrig riktigt läker
hur de döda återvänder och rymmer
mellan omsorgsfullt nedtecknade rader

De dyker upp vid älvsidan samtliga vinkandes
med underkropparna gömda i det mörka sjögräset

De samlas i grupp i jordkällaren stjäla från klädstrecket släpper in kylan
och arrangerar om bilderna i familjealbumen

I allt högre grad har de börjat ta sig friheter
och kräver allt större utrymme
bland oss kvarlämnade och levande

Detta har kommit att ansätta dessa
annars så muntra trakter
med en känsla av att vara under sträng bevakning

Som vore det av ett arv inifrån
man överraskat mottar en hård knuff
i rätt riktning

Stor besvikelse infann sig när vi fann exkrement i Luppiotomtens brevlåda.

Känslan av att ständigt återvända in i bygder som aldrig kliver ur halvslummern.

Centralorten framträdde alltid när den nämndes vid namn, oavsett illustrerad som den uppfattades av fransmannen Barthelémy Lauverge på ett litografi ur dennes planschverk, eller som ett solblekt vykort framställd, etthundrafemtio år senare, i en sorts kollageteknik [älvförgreningar, bron mellan nationerna, suveränitetsholmar, midnattssolen och bergsutsikt], med en skarp smak av metall.

Många trodde att Europa var ett kapitel om andra världskriget. Somliga glömde bort att andas. Det sågs som ett privilegium.

”Det vi observerar” skrev Werner Heisenberg ”är inte naturen själv utan naturen sådan den är blottställd för våra medel att ifrågasätta.”

Det var, minns jag, svårt att avgöra om det var han som skrivit, eller jag, som i denna faktiska stund, skrev detta.

Amen

för häxblandning gjord på otaliga spritsorter Amen för de sovande mammornas allvarliga ansikten och metoder för att undfly en vredgad far som plöjer genom högt gräs Amen för drömmen om kroppen som slår ut synen med ett starkt överrumplande sken Amen för nattliga vansinnesfärder fram över järnvägsräls kalhyggen och vattendrag Amen för de slumrande skogsmaskinernas tickande motorik instuckna i dimman Amen för kyrkklockornas slag över älvens vredgade famntag Amen för midnattstimman där sjögräs rasar sina klor över ansiktet när man är nere för räkning Amen av allt detta är du kommen bunden till ett oflax i kombinationen av siffror och valen man gör för att slippa välja Amen för den rymliga nattens obönhörligt strålande sol Amen för årstidernas skiftningar över historiskt brända ängar Amen för storspoven som vrider sin fjärde dräkt högt över gamla bygdens blekta flora Amen så inåt helveti Amen för den vilande tyngd på sparvens nyckelben stor som vår besvärjelse mot döden att grusvägarna vibrera så hårt man i byn tala om Guds straff när det regna stenar Amen

Störtar andfådd ur värkande tapet ur hus och hem
hon är klädd i händer som alla tappat greppet som man säger
viskar titta tokan gapskratta råmande görasigtillkviga trampa omkring
vilsen i hagen ut över myren där nysnön hastigt överraskat sommaren
hon blir stående framåtlutad med båda händerna pressade över munnen
svullnaden tränger hårt som virke fram ur det ruskande huvudet spyr
ett nej av röd rädsla överlever er allihop

Sökljus bränner fram över skaren som en hård nos
minst en mil till fots längs skoterspåret skyndar min vän och jag
tungt lastade pojkar som snart ska dömas som män kurar samman
i snön bakom en redskapsbod önskar förbi knarrande vuxenskor
men där utandningskondens stiger som vita utropstecken över
flyktvägarna avslöjade i alla riktningar ett dött lopp ända fram
till lipa du bara det här ska ni få ångra

Följer mormor in i sömnen genom fönstret solens blonda nål
instucken i utrunnen virkning jag kan också vuxet eftermiddagsvila
i skydd av dig och krukväxter med ena ögat öppet se rummet svälla
i värmen geografiskt närma sig de öppna grenverken jag ska lära mig
lämna den övriga världen därhän